

PIEŅEMTIE TEKSTI

P9_TA(2021)0006

Eiropas apcietināšanas ordera un nodošanas procedūras starp dalībvalstīm

Eiropas Parlamenta 2021. gada 20. janvāra rezolūcija par Eiropas apcietināšanas ordera un nodošanas procedūru starp dalībvalstīm īstenošanu (2019/2207(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2., 3., 6. un 7. pantu un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 82. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (Harta), jo īpaši tās 4., 47., 48. un 52. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūru attiecībā uz savstarpēju atzīšanu, pamattiesībām un pienākumiem saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECTK Pamatlēmums) 2. pantu par tiesībām uz dzīvību¹,
- ņemot vērā Padomes Pamatlēmumu 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm²,
- ņemot vērā Padomes Pamatlēmumu 2008/947/TI (2008. gada 27. novembris) par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu tādiem spriedumiem un probācijas lēmumiem, kuri paredzēti probācijas pasākumu un alternatīvu sankciju uzraudzībai³,
- Padomes Pamatlēmums 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris), ar ko groza Pamatlēmumus 2002/584/TI, 2005/214/TI, 2006/783/TI, 2008/909/TI un 2008/947/TI, tādējādi stiprinot personu procesuālās tiesības un veicinot savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz aizmuguriskiem tiesu nolēmumiem⁴,
- ņemot vērā Padomes Pamatlēmumu 2009/829/TI (2009. gada 23. oktobris), ar ko attiecībās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm savstarpējas atzīšanas principu piemēro

¹ Sk. ECT 2019. gada 9. jūlija spriedumu lietā *Romeo Castaño / Beļģija* par ECTK 2. panta procesuālo aspektu pārkāpumu (efektīva izmeklēšana).

² OV L 190, 18.7.2002., 1. lpp.

³ OV L 337, 16.12.2008., 102. lpp.

⁴ OV L 81, 27.3.2009., 24. lpp.

lēmumiem par uzraudzības pasākumiem kā alternatīvu pirmstiesas apcietinājumam¹,

- ņemot vērā Komisijas ziņojumus par Eiropas apcietināšanas ordera un nodošanas procedūru starp dalībvalstīm īstenošanu (COM(2005)0063 un SEC(2005)0267, COM(2006)0008 un SEC(2006)0079, COM(2007)0407 un SEC(2007)0979, kā arī COM(2011)0175 un SEC(2011)0430),
- ņemot vērā pārskatīto versiju rokasgrāmatai par to, kā izdot un izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi,
- ņemot vērā 2011. gada 15. decembra rezolūciju par apcietinājuma apstākļiem ES², 2014. gada 27. februāra rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai par Eiropas apcietināšanas ordera pārskatīšanu³ un 2017. gada 5. oktobra rezolūciju par brīvības atņemšanas iestāžu sistēmu un apstākļiem šajās iestādēs⁴,
- ņemot vērā 2019. gada 17. aprīļa nostāju pirmajā lasījumā par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido programmu “Tiesiskums”⁵,
- ņemot vērā Padomes 2009. gada rezolūciju par ceļvedi aizdomās turētu vai apsūdzētu personu procesuālo tiesību stiprināšanai kriminālprocesā⁶,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/64/ES (2010. gada 20. oktobris) par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā⁷,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2012/13/ES (2012. gada 22. maijs) par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā⁸,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/48/ES (2013. gada 22. oktobris) par tiesībām uz advokāta palīdzību kriminālprocesā un Eiropas apcietināšanas ordera procesā, par tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un par tiesībām, kamēr atņemta brīvība, sazināties ar trešām personām un konsulārajām iestādēm⁹,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā¹⁰,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/800 (2016. gada 11. maijs) par procesuālajām garantijām bērniem, kuri ir aizdomās turētie vai apsūdzētie

¹ OV L 294, 11.11.2009., 20. lpp.

² OV C 168 E, 14.6.2013., 82. lpp.

³ OV C 285, 29.8.2017., 135. lpp.

⁴ OV C 346, 27.9.2018., 94. lpp.

⁵ Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0406.

⁶ OV C 295, 4.12.2009., 3. lpp.

⁷ OV L 280, 26.10.2010., 1. lpp.

⁸ OV L 142, 1.6.2012., 1. lpp.

⁹ OV L 294, 6.11.2013., 1. lpp.

¹⁰ OV L 65, 11.3.2016., 1. lpp.

kriminālprocesā¹,

- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/1919 (2016. gada 26. oktobris) par juridisko palīdzību aizdomās turētajiem un apsūdzētajiem kriminālprocesā un pieprasītajām personām Eiropas apcietināšanas ordera procesā²,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/41/ES (2014. gada 3. aprīlis) par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās³,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta (EPRS) 2020. gada jūnija Eiropas īstenošanas novērtējumu par Eiropas apcietināšanas orderi,
- ņemot vērā Komisijas 2020. gada 2. jūlija ziņojumu par to, kā ir īstenots Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm COM(2020)0270)
- ņemot vērā 2014. gada janvārī pabeigto un pēc EPRS pieprasījuma sāktu Eiropas pievienotās vērtības novērtējumu par Eiropas apcietināšanas orderi un EPRS 2017. gada decembra pētījumu par Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām saistībā ar procesuālajām tiesībām un apcietinājuma apstākļiem,
- ņemot vērā Padomes 2009. gada 27. maija galīgo ziņojumu par savstarpējo izvērtējumu ceturto kārtu — Eiropas apcietināšanas ordera praktiska piemērošana un atbilstīgas nodošanas procedūras starp dalībvalstīm,
- ņemot vērā Komisijas 2019. gada 26. septembra ziņojumu par to, kā ir tikusi īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/48/ES (2013. gada 22. oktobris) par tiesībām uz advokāta palīdzību kriminālprocesā un Eiropas apcietināšanas ordera procesā, par tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un par tiesībām, kamēr atņemta brīvība, sazināties ar trešām personām un konsulārajām iestādēm (COM(2019)0560),
- ņemot vērā Padomes 2018. gada 13. decembra secinājumus par savstarpēju atzīšanu krimināllietās “Savstarpējas atzīšanas veicināšana, stiprinot savstarpēju uzticēšanos”⁴,
- ņemot vērā Padomes 2019. gada 16. decembra secinājumus par brīvības atņemšanai alternatīviem pasākumiem: ar brīvības atņemšanu nesaistītu sodu un pasākumu izmantošana krimināljustīcijas jomā⁵,
- ņemot vērā ES stratēģiju par cietušo tiesībām (2020–2025) (COM(2020)0258),
- ņemot vērā valsts, Eiropas un starptautiskā līmeņa NVO ziņojumus,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1727 (2018. gada 14. novembris) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās

¹ OV L 132, 21.5.2016., 1. lpp.

² OV L 297, 4.11.2016., 1. lpp.

³ OV L 130, 1.5.2014., 1. lpp.

⁴ OV C 449, 13.12.2018., 6. lpp.

⁵ OV C 422, 16.12.2019., 9. lpp.

(Eurojust)¹, un ar ko aizstāj un atceļ Padomes Lēmumu 2002/187/TI,

- ņemot vērā Komisijas 2020. gada 30. septembra paziņojumu “2020. gada ziņojums par tiesiskumu. Tiesiskuma situācija Eiropas Savienībā” (COM(2020)0580),
 - ņemot vērā 2020. gada 7. oktobra rezolūciju par ES demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību mehānisma izveidi²,
 - ņemot vērā 2002. gada ANO Konvencijas pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu fakultatīvo protokolu,
 - ņemot vērā ES Pamattiesību aģentūras veikto darbu, jo īpaši 2019. gada 13. septembra ziņojumu “Tiesības praksē: advokāta palīdzība un procesuālās tiesības kriminālprocesā un Eiropas apcietināšanas ordera procesā”, 2019. gada 11. decembra ziņojumu “Apstākļi aizturēšanas iestādēs Eiropas Savienībā: noteikumi un realitāte” un 2016. gada 9. novembra ziņojumu “Noziedzīga aizturēšana un alternatīvas: pamattiesību aspekti ES pārrobežu pārvietošanā”, un 2019. gada decembrī izveidoto datubāzi par apstākļiem aizturēšanas iestādēs,
 - ņemot vērā Eiropas Padomes konvencijas, ieteikumus un rezolūcijas par cietumiem un sadarbību krimināltiesību jomā,
 - ņemot vērā Reglamenta 54. pantu, kā arī Priekšsēdētāju konferences 2002. gada 12. decembra lēmuma par patstāvīgo ziņojumu sagatavošanas atļaušanas procedūru 1. panta 1. punkta e) apakšpunktu un 3. pielikumu,
 - ņemot vērā Konstitucionālo jautājumu komitejas atzinumu,
 - ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu (A9-0248/2020),
- A. tā kā tiesu iestāžu sadarbība Savienībā ir būtisks faktors vides, sociālo, ekonomisko un digitālo problēmu risināšanā;
- B. tā kā Eiropas apcietināšanas ordera (EAO) procedūra ir vienkāršota pārrobežu un paātrināta nodošanas procedūra, kas tika pieņemta pēc 11. septembra teroristu uzbrukumiem un kas kopš tās uzsākšanas ir bijusi galvenais un visbiežāk izmantotais savstarpējas atzīšanas krimināllietās instruments;
- C. tā kā EAO kopumā ir izrādījies sekmīgs un ir aizstājis izdošanu ar nodošanu; tā kā nodošanas ir saīsinātas vidēji līdz 40 dienām 2017. gadā no vidēji 50 dienām 2016. gadā, ja persona tam nepiekrīt, lai gan dažās dalībvalstīs pastāv kavēšanās vai savstarpējās atzīšanas prasību neievērošana; tā kā dažos retos gadījumos dalībvalstis ziņoja par nodošanas procedūrām, kas ilgst līdz 90 dienām, ja persona tam nepiekrīt;
- D. tā kā no 150 000 EAO, kas tika izdoti laikposmā no 2005. gada līdz 2016. gadam, 43 000 ir izpildīti; tā kā šādi aptuveni skaitļi ir maldinoši attiecībā uz izmantoto metodiku un vispārējiem panākumiem, kā Komisija ir paskaidrojusi;
- E. tā kā ES tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās balstās uz savstarpēju atzīšanu, ko

¹ OV L 295, 21.11.2018., 138. lpp.

² Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0251.

formulēja Eiropadome ar 1999. gada Tamperē notikušajā sanāksmē pieņemtu lēmumu; tā kā Lisabonas līgums būtiski mainīja ES konstitucionālo konfigurāciju un LESD 82. pantā paredzēja skaidru juridisko pamatu noteikumiem un procedūrām, lai nodrošinātu visu veidu spriedumu un tiesas lēmumu savstarpēju atzīšanu;

- F. tā kā savstarpēja atzīšana nav jauns jēdziens, kas izstrādāts brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (*AFSJ*), bet sākotnēji tika izstrādāts iekšējā tirgū (*Cassis de Dijon* loģika); tā kā tomēr savstarpējai atzīšanai krimināltiesību jomā ir tāda loģika un juridiskais pamats, kas atšķiras no tirgus piekļuves noteikumu savstarpējās atzīšanas; tā kā šajā ziņā savstarpējai atzīšanai *AFSJ* ir īpašas iezīmes, ņemot vērā ietekmi uz pamattiesībām un valstu suverenitāti un to, cik lielā mērā tā ir jāatvieglo, saskaņojot materiālās un procesuālās krimināltiesības, jo īpaši attiecībā uz procesuālajām garantijām; tā kā jebkura atteikšanās no savstarpējas atzīšanas principa piemērošanas krimināllietās var radīt negatīvas sekas un ietekmēt tā piemērošanu citās jomās, piemēram, iekšējā tirgū;
- G. tā kā savstarpēja atzīšana nozīmē citu dalībvalstu tiesu nolēmumu tiešu atzīšanu, neatzīšanu atzīstot kā izņēmumu, un tā arī nozīmē, ka tiesas nolēmumu nevajadzētu atteikt, pamatojoties tikai uz to, ka tas ir izdots citā dalībvalstī; tā kā citu dalībvalstu pieņemto lēmumu savstarpējas atzīšanas piemērošana nav saderīga ar šādu lēmumu pārskatīšanu, ja vien to neveic, pamatojoties uz ECTK Pamatlēmumā paredzētajiem iemesliem; tā kā, piemērojot šo instrumentu, ir jāvalda sadarbībai un savstarpējai uzticībai starp kompetentajām tiesu iestādēm; tā kā savstarpējai atzīšanai un pamattiesībām ir jāiet roku rokā;
- H. tā kā savstarpējai atzīšanai ir nepieciešama augsta līmeņa savstarpēja uzticēšanās starp dalībvalstīm un tā kā tā ir šādas uzticēšanās rezultāts, kas pamatojas uz vienotu izpratni par tiesiskumu un pamattiesībām; tā kā Eiropas Savienībai ir vajadzīga šāda uzticēšanās šajos vēsturiskajos un izšķirošajos apstākļos, lai sekmīgi risinātu kopīgās problēmas; tā kā uzticēšanās stiprināšana ir būtiska, lai EAO institūts darbotos netraucēti;
- I. tā kā ES demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību mehānisma izveidei vajadzētu būt svarīgai, lai stiprinātu savstarpējo uzticēšanos, jo tā ir paredzēta, lai norādītu jomas, kurās ir vajadzīgi uzlabojumi attiecībā uz tiesiskumu; tā kā ECTK Pamatlēmuma neatbilstīga un nekoncekventa īstenošana dažās dalībvalstīs nepalīdz stiprināt šo savstarpējo uzticēšanos; tā kā ES demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību mehānisms var būt noderīgs, lai nodrošinātu elementus, kas nepieciešami koncekventai piemērošanai gadījumos, kad nāvēssoda izpilde ir noraidīta, pamatojoties uz pamattiesību pārkāpumu, un tādējādi veicinātu savstarpēju atzīšanu starp dalībvalstīm;
- J. tā kā, lai panāktu savstarpēju uzticēšanos, dalībvalstīm jāievēro ES tiesību akti un jo īpaši Hartā atzītās pamattiesības un tiesiskums, piemēram, tiesu neatkarība;
- K. tā kā EAO ir palīdzējis attīstīt un konsolidēt *AFSJ*; tā kā *AFSJ* sistēmas būtiski elementi ir LES 6. pants par Hartu un ECTK, LESD 8. pants, 15. panta 3. punkts, 16. pants un 18.–25. pants, direktīvas par procesuālajām tiesībām un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES par cietušo tiesībām¹; tā kā EAO nepareiza piemērošana varētu

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012., 57. lpp.).

negatīvi ietekmēt policijas un tiesu iestāžu sadarbību visā Savienībā, indivīdus un viņu ģimenes, kā arī Šengenas zonas darbību un pamattiesības;

- L. tā kā dalība Eiropas Savienībā nozīmē, ka tiek respektēts tādu vērtību kopums kā cilvēka cieņa, brīvība, demokrātija, līdztiesība, tiesiskums un cilvēktiesību, tostarp minoritāšu tiesību, ievērošana, kā noteikts gan LES 2. pantā, gan dalībvalstu tiesību sistēmās, ievērojot minēto pantu;
- M. tā kā Savienība, kurā valda līdztiesība, ko tā aizsargā, ir jānodrošina aizsardzība visiem noziegumos cietušajiem¹, vienlaikus arī aizsargājot aizdomās turēto un apsūdzēto personu tiesības; tā kā ES ir pieņēmusi instrumentus, kuru mērķis ir stiprināt cietušo tiesības, papildus pieņemot dažādus instrumentus aizdomās turēto un notiesāto personu aizturēšanai un nodošanai;
- N. tā kā ES Tiesa (EST) ir precizējusi lielāko daļu jautājumu, kas ir radušies, piemērojot EAO, piemēram, *ne bis in idem*², tiesu vara³, prioritāte un saskaņošana ES līmenī⁴, tiesu iestāžu neatkarība⁵, pamattiesības⁶, abpusējā sodāmība⁷, atteikuma iemesli un ES pilsoņu izdošana trešām valstīm⁸; tā kā vienlaikus tiesu nolēmumi nevar aizstāt labi izstrādātus tiesību aktus Savienības līmenī;
- O. tā kā abpusēja sodāmība ir starptautiskas izdošanas jēdziens un, lai gan tas nav savietojams ar savstarpēju atzīšanu, praksē tas var būt ļoti ierobežotā veidā nepieciešams pieprasītajām personām saskaņā ar EST judikatūru; tā kā abpusēja sodāmība ir tikai fakultatīvs EAO atteikuma iemesls un izpildes iestādes to reti izmanto; tā kā tādu nodarījumu sarakstā, par kuriem nav abpusējas sodāmības, jau ir iekļauts plašs nodarījumu klāsts, no kuriem daudzi dalībvalstīs vēl nav pietiekami saskaņoti, un tā kā šāds saraksts būtu atkārtoti jāizvērtē un, iespējams, jāpaplašina saskaņā ar ECTK Pamatlēmuma 2. panta 3. punktā noteikto procedūru;
- P. tā kā savstarpējas atzīšanas jēdzienam nebūtu nepieciešama materiālo krimināltiesību un procedūru saskaņošana kā tāda, bet tā kā tiesu iestāžu sadarbības prakse ir parādījusi, ka ir jānosaka konkrēti un ierobežoti kopīgi standarti un definīcijas, lai veicinātu savstarpēju atzīšanu, kā atzīts LESD 82. panta 2. punktā; tā kā pēdējos dažos gados ir panākts zināms progress, proti, ir pieņemtas sešas direktīvas par procesuālajām tiesībām, Direktīva 2012/29/ES, EAO alternatīvi pasākumi, piemēram, Eiropas izmeklēšanas rīkojums (EIR), un ir veikta noziedzīgu nodarījumu saskaņošana; tā kā sešas direktīvas par procesuālajām garantijām tomēr nav pilnībā un pareizi īstenotas, kas joprojām rada bažas;
- Q. tā kā Komisija ir uzsvērusi, ka pastāv grūtības īstenot konkrētus Direktīvas 2013/48/ES

¹ ES stratēģija par cietušo tiesībām (2020–2025).

² EST, C-261/09, *Mantello*.

³ EST C-453/16 PPU, *Özçelik*; C-452/16 PPU, *Poltorak*; C-477/16 PPU, *Kovalkovas*; apvienotās lietas C-508/18 un C-82/19 PPU, *OG un PI*.

⁴ EST, C-399/11, *Melloni* vai C-42/17, *M.A.S. un M.B.*

⁵ EST, C-216/18 PPU, tieslietu un līdztiesības ministrs.

⁶ EST, apvienotās lietas C-404/15 un C-659/15 PPU, *Aranyosi and Căldăraru*; C-128/18, *Dorobantu*.

⁷ EST, C-289/15, *Grundza*.

⁸ EST, C-182/15, *Petruhhin*; C-191/16, *Pisciotti*; C-247/17 *Raugevicius*; C-897/19 PPU, *I.N. / Ruska Federacija*; u. c.

par tiesībām uz advokāta palīdzību noteikumus un EAO, jo īpaši attiecībā uz iespēju piekļūt advokātam gan izpildes, gan izsniegšanas dalībvalstī; tā kā pārējo direktīvu par procesuālajām garantijām, kurās ietverti konkrēti noteikumi par EAO (2010/64/ES, 2012/13/ES, (ES) 2016/800 un (ES) 2016/1919), transponēšana līdz šim ir bijusi neatbilstoša, tostarp attiecībā uz pušu procesuālo tiesību vienlīdzības ievērošanu;

- R. tā kā ar citiem instrumentiem ir precizēti daži EAO jautājumi, piemēram, Direktīva 2014/41/ES par EIR un Regula (ES) 2018/1805 par iesaldēšanas rīkojumu un konfiskācijas rīkojumu savstarpēju atzīšanu¹, un savstarpējās atzīšanas principi ar to palīdzību ir piemēroti citiem tiesas nolēmumu veidiem;
- S. tā kā 2009. gada ES ceļvedī kriminālprocesuālo tiesību stiprināšanai ir atzīts jautājums par pirmstiesas apcietinājuma laikposmiem; tā kā ieslodzījuma apstākļi daudzās dalībvalstīs ir problēma un tiem ir jāatbilst LES 2. pantā noteiktajām vērtībām; tā kā dažās dalībvalstīs pastāv tiesiskuma jautājumi, par ko liecina ECT spriedumi;
- T. tā kā Eiropas Parlaments 2014. gada 27. februāra rezolūcijā par EAO pārskatīšanu cita starpā aicināja ieviest obligātu atteikuma pamatojumu, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pasākuma izpilde nebūtu saderīga ar izpildes dalībvalsts pienākumu saskaņā ar LES 6. pantu un Hartu; tā kā 2017. gadā pamattiesību jautājumu dēļ 109 gadījumos tika atteikta nodošana;
- U. tā kā savstarpējas atzīšanas nolūkā ir nepieciešama speciālistu, tostarp krimināltiesību juristu, apmācība ES tiesību jomā;
- V. tā kā *Eurojust* ir būtiska loma EAO izpildes veicināšanā un koordinēšanā; tā kā arvien vairāk tiek pieprasīta *Eurojust* palīdzība EAO izpildē, kas ir ievērojami palielinājies *Eurojust* darba slodzi; tā kā 2019. gadā vien *Eurojust* veicināja EAO izpildi 703 jaunās lietās un 574 izskatīšanā esošās lietās; tā kā *Eurojust* kopā ar Eiropas Prokuratūru ir neatkarīga un patstāvīga aģentūra;
- W. tā kā datu salīdzinājumi liecina par EAO skaita pieauguma tendenci, jo izsniegto EAO skaits gadu no gada pieaug;
- X. tā kā saskaņota EAO īstenošana kopā ar procesuālo tiesību direktīvu pilnīgu un pareizu īstenošanu, plašāka EAO alternatīvu pasākumu izmantošana un ES minimālo standartu noteikšana, piemēram, attiecībā uz cietumiem un apcietinājuma apstākļiem, novērsīs labvēlīgākās tiesas izvēli; tā kā ir vajadzīga pilnīga un pareiza EAO īstenošana visās dalībvalstīs, lai pienācīgi novērtētu attiecīgo likumdošanas instrumentu darbību un vajadzību pēc iespējamajiem grozījumiem,

EAO īstenošanas vispārējs novērtējums

1. norāda, ka EAO ir liels sasniegums un efektīvs, lietderīgs un neaizstājams instruments, lai apkarotu smagus pārobežu noziegumus un sauktu pie atbildības smagu noziegumu izdarītājus dalībvalstī, kurā ir noticis vai notiek kriminālprocess, un tam ir pozitīva ietekme uz *AFSJ* uzturēšanu; atzīst, ka EAO ir būtiski veicinājis un uzlabojis sadarbību nodošanas tiesai jomā; tomēr norāda, ka pēdējo 20 gadu laikā pasaulē ir notikusi digitālā pārveide, kas ir mainījusi noziedzības ekosistēmu;

¹ OV L 303, 28.11.2018., 1. lpp.

2. konstatē atsevišķas problēmas; uzskata, ka tās neliek apšaubīt un neapdraud sistēmu, bet liecina, ka tā ir jāuzlabo un jāatjaunina un ka šie jautājumi ir jārisina, lai likvidētu noteiktas neredzamās zonas un tādējādi stiprinātu vispārējo sistēmu un nodrošinātu tiesiskuma un pamattiesību ievērošanu visās dalībvalstīs; norāda, ka Šengenas zona un digitālā pārveide ir radījusi daudzas iespējas ES pilsoņiem; tomēr norāda, ka atvērtām robežām un jaunajām tehnoloģijām ir vajadzīgi arī efektīvi tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu rīcībā esoši instrumenti, lai būtu iespēja saukt pie atbildības par smagiem starptautiskiem noziegumiem;
3. norāda, ka šādas problēmas galvenokārt attiecas uz apcietinājuma un ieslodzījuma apstākļiem, samērīgumu, ES tiesību aktos paredzēto procesuālo garantiju īstenošanu EAO procedūrās, jo īpaši abpusēju juridisko pārstāvību gan izpildes, gan izsniegšanas valstīs, kā arī apmācību, īpašiem tiesiskuma jautājumiem, brīvības atņemšanas sodu izpildi¹, termiņiem² un aizmuguriskiem lēmumiem; atzīst, ka dažos gadījumos ir ticis aktualizēts jautājums par abpusēju sodāmību³; citos gadījumos saskata nekoncekvenci, piemērojot pamatojumu atteikumam izpildīt EAO; turklāt uzsver, ka nav visaptverošas datu sistēmas, kas ļautu izveidot uzticamu kvalitatīvu un kvantitatīvu statistiku par EAO izsniegšanu, izpildi vai atteikšanu; norāda, ka šādas problēmas ne tikai mazina savstarpējo uzticēšanos starp dalībvalstīm, bet arī rada lielas sociāli ekonomiskās izmaksas attiecīgajām personām, viņu ģimenēm un sabiedrībai kopumā;
4. norāda, ka daži jautājumi ir daļēji risināti un ka tiek mēģināts tos atrisināt, kombinējot ieteikuma tiesību aktus (EAO rokasgrāmatu), savstarpējus novērtējumus, *Eurojust* palīdzību, praktizējošiem speciālistiem paredzētu mācību programmu un instrumentu kopumu finansēšanu saskaņā ar ES tiesiskuma programmu, EST judikatūru un papildinošus tiesību aktus (Pamatlēmumu 2009/299/TI un direktīvu par aizdomās turēto un apsūdzēto personu procesuālajām tiesībām pieņemšanu, kā izklāstīts 2009. gada ceļvedī, jo īpaši Direktīvā 2013/48/ES), lai gan vēl nav atrisināti citi jautājumi;
5. norāda, ka EAO būtu jāveicina un jāuzlabo, lai tas kļūtu efektīvāks, tūlītējs un respektētu valstu tiesu nolēmumus, vienlaikus ievērojot proporcionalitāti, jo, lai nodrošinātu viena no spēcīgākas Savienības mērķu izpildi, dalībvalstīm ir jāuzticas tiesību sistēmām un cietumu sistēmām citās dalībvalstīs, kurām šis mehānisms ir būtisks; atgādina, ka jebkāda savstarpējās atzīšanas pavājināšanās krimināllietās var izraisīt tikai tās vājināšanos citās jomās, kas kaitētu efektīvai kopējo politikas jomu, piemēram, iekšējā tirgus, risināšanai;
6. norāda, ka LES 21. un 22. protokols paredz īpašu statusu divām dalībvalstīm – Īrijai ir izvēles iespēja un Dānija nepiedalās ES krimināltiesībās – tas nozīmē, ka tās piedalās EAO sistēmā, bet ne obligāti citos instrumentos, piemēram, direktīvās par procesuālajām garantijām; uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt koncekvenci brīvības, drošības un tiesiskuma telpā;
7. uzsver, ka EAO nevajadzētu izmantot ļaunprātīgi attiecībā uz maznozīmīgiem nodarījumiem, ja nav pamata pirmstiesas apcietinājumam; atgādina, ka EAO būtu jāizmanto tikai smagos noziedzīgos nodarījumos, ja tas ir absolūti nepieciešami un

¹ EST, C-579/15, *Popławski*.

² EST, C-168/13 *PPU, Jeremy F.*

³ EST, ar norādījumiem no C-289/15, *Grundza*, atsaucoties uz Padomes Pamatlēmumu 2008/909/TI.

samērīgi; mudina, ja iespējams, pirms EAO izdošanas izmantot mazāk ierobežojošus juridiskos instrumentus, piemēram, EIR; norāda, ka izdevējiestādēm būtu jāveic samērīguma pārbaudes, ņemot vērā i) nodarījuma smagumu, ii) iespējamo sodu, kas piemērots, ja persona tiek atzīta par vainīgu iespējamā nodarījuma izdarīšanā, iii) personas aizturēšanas iespējamību izsniegšanas dalībvalstī pēc nodošanas, iv) ietekmi uz pieprasītās personas un tās ģimenes tiesībām un v) noziedzīgā nodarījumā cietušo intereses; aicina dalībvalstis un to tiesu iestādes bez liekas kavēšanās izskatīt EAO lietas, tiklīdz ir izsniegts EAO, lai līdz minimumam samazinātu pirmstiesas apcietinājumu;

8. uzsver, ka saskaņā ar EST EAO izpildes atteikums ir savstarpējas atzīšanas izņēmums un ir jāinterpretē šauri¹, ja ir piemērojams viens no neatzīšanas pamatiem (ECTK Pamatlēmuma 3. un 4. pants) vai viena no garantijām (tā paša pamatlēmuma 5. pants) vai saskaņā ar EST judikatūru;
9. prasa atļaut atteikumu, ja pastāv nopietns pamats uzskatīt, ka EAO izpildīšana būtu nesavietojama ar izpildes dalībvalsts pienākumiem saskaņā ar LES 6. pantu un Pamattiesību hartu; norāda, ka gadījumos, kad neizpilde ir pamatota ar pamattiesību pārkāpumu, izpildes dalībvalstij ir jānosaka nopietnais pamattiesību pārkāpuma risks un izpildes atteikuma iemesli, pamatojoties uz faktiskiem un objektīviem elementiem, lai izvairītos no juridiskās nenoteiktības un iespējamās nesodāmības; atgādina, ka saskaņā ar EST Harta ir kopējs standarts pamattiesību aizsardzībai ES²;

Ieteikumi EAO darbības uzlabošanai

10. aicina Komisiju sniegt skaidrus, saprotamus, visaptverošus un salīdzināmus datus, jo esošie dati ir neskaidri un var radīt nepareizu priekšstatu par EAO (ne)efektivitāti; aicina Komisiju noteikt metodi, ar kuru dalībvalstīm būtu jāpilda pienākums sistemātiski vākt un nodot Komisijai ticamus un atjauninātus datus; aicina Komisiju izvērtēt iespēju izveidot kopīgu datubāzi, kurā būtu tiesu iestāžu lēmumi par EAO, izmantojot tikai anonimizētus datus un kura kļūtu par viedu un efektīvu instrumentu tiesu iestāžu sadarbības novērtēšanai, vājo punktu noteikšanai un labākai sagatavotībai jebkādiem pielāgojumiem; atgādina, ka tiesu iestāžu sadarbība ir būtisks elements sociālās, ekonomiskās, vides un digitālās stabilitātes garantēšanā; atkārtoti aicina Komisiju pieprasīt no dalībvalstīm visaptverošus datus par EAO mehānisma darbību un iekļaut šādus datus nākamajā īstenošanas ziņojumā;
11. uzskata, ka ir jāpieņem papildu horizontāli pasākumi, lai uzlabotu lojālas sadarbības principu, kā noteikts LES 4. panta 3. punktā, un palielinātu savstarpējo uzticēšanos valstu krimināltiesību tiesu sistēmām, tādējādi veicinot tiesu iestāžu efektīvāku sadarbību; norāda, ka abpusējas sodāmības pārbaude savstarpēju atzīšanu ierobežo un saskaņā ar EST ir jāinterpretē šauri; tomēr uzsver, ka joprojām pastāv bažas par to, ka trūkst pienācīgas to noziedzīgo nodarījumu definīcijas, uz kuriem vairs neattiecas abpusējas sodāmības noteikums; norāda, ka ideālā gadījumā savstarpējai atzīšanai būtu jādarbojas automātiski³, nepārvērtējot būtiskos apsūdzības pamatus, un ka lēmumus nevajadzētu atteikt, ja vien nav iemesla atsaukties uz kādu no atteikuma pamatojumiem,

¹ Sk., piemēram, EST, lietu C-216/18 PPU, *tieslietu un līdztiesības ministrs*.

² Sal. EST, C-399/11, *Melloni*, 63. punkts un C-128/18, *Dorobantu*, 79. punkts.

³ Sk., piemēram, Komisijas 2000. gada 26. jūlija paziņojumu par galīgo lēmumu savstarpēju atzīšanu krimināllietās (COM(2000)0495).

kas izsmeļoši uzskaitīti EAO pamatlēmumā, vai ja vien citi apstākļi, kā to atzinusi Tiesa, nepamato ierobežojumu noteikšanu attiecībā uz savstarpējas atzīšanas un savstarpējas uzticēšanās starp dalībvalstīm principiem;

12. uzsver, ka savstarpējās atzīšanas principam jābūt savstarpējās uzticēšanās priekšnoteikumam, ko var panākt tikai tad, ja kriminālprocesos visā Savienībā tiek ievērotas aizdomās turēto vai apsūdzēto personu pamattiesības un procesuālās tiesības; atgādina, ka ir svarīgi īstenot procesuālo tiesību direktīvas, lai garantētu tiesības uz taisnīgu tiesu; šajā sakarībā mudina Komisiju nodrošināt šo direktīvu pilnīgu un pareizu īstenošanu un vajadzības gadījumā apsvērt pienākumu neizpildes procedūras uzsākšanu;
13. aicina Komisiju analizēt dalībvalstīs izplatītus noziedzīgus nodarījumus, lai labāk noteiktu, kad EAO būtu jāizmanto, un lai atvieglotu samērības novērtēšanu; aicina Komisiju veikt oficiālu un būtisku saskanības novērtējumu attiecībā uz to 32 kategoriju sarakstu, kurām nav nepieciešama abpusējas sodāmības pārbaude, tostarp attiecībā uz tādiem kritērijiem kā nodarījuma smagums, tā pārrobežu dimensija vai tā kaitīgā ietekme uz Savienības pamatvērtību apdraudēšanu; norāda, ka ir jānodrošina lielāka juridiskā noteiktība visiem, kas iesaistīti īstenošanā, tādējādi izvairoties no nevajadzīgiem strīdiem; aicina Komisiju pilnībā izvērtēt jautājumus, kas saistīti ar viendabīga noziedzīgu nodarījumu kategoriju saraksta izveidi, ja iespējams, pamatojoties uz konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem un ar likumu aizsargātām interesēm; turklāt iesaka izvērtēt tāda pielikuma iekļaušanu, kurā būtu ietvertas definīcijas katram ierakstam sarakstā, lai atvieglotu interpretāciju;
14. uzsver, ka ir svarīgi izvērtēt iespēju iekļaut papildu nodarījumus vai nodarījumu kategorijas, piemēram, noziegumus pret vidi (piem., nodarījumus par kuģu radīto piesārņojumu), noteiktus nodokļu nemaksāšanas veidus, naida noziegumus, seksuālu vardarbību, ar dzimumu saistītu vardarbību, nodarījumus, kas izdarīti ar digitāliem līdzekļiem, piemēram, identitātes zādzību, nodarījumus, kas saistīti ar vardarbību vai nopietniem draudiem dalībvalstu sabiedriskajai kārtībai, un noziegumus pret dalībvalstu konstitucionālo integritāti, kas izdarīti, izmantojot vardarbību, genocīda noziegumus, noziegumus pret cilvēci un kara noziegumus, ņemot vērā, ka ir jāstiprina saistības attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību, tiesiskumu un pamattiesībām; uzsver, ka ciešāka tiesu iestāžu sadarbība attiecībā uz šāda veida nodarījumiem palīdzētu Savienībai sasniegt tās prioritāros mērķus, vienlaikus stiprinot demokrātijas un tiesiskuma ievērošanas jēdzienu Savienībā;
15. atzinīgi vērtē Komisijas nesen izveidoto EAO koordinācijas grupu; uzskata, ka šī grupa palīdzēs veicināt ātru apmaiņu ar aktuālu un uzticamu informāciju un labu praksi un stiprināt sadarbību, kam būtu jānodrošina vienvērtīgāka EAO piemērošana starp tiesu iestādēm, kā arī labāka informācijas apmaiņa starp advokātiem, kas pārstāv personas, uz kurām attiecas EAO izpildes un izsniegšanas dalībvalstīs;
16. atgādina, ka principā EAO pamatlēmuma 2. panta 2. punktā paredzētā soda robežvērtības mērķis ir nodrošināt EAO samērīgumu; tomēr aicina Komisiju analizēt iespēju samazināt EAO pamatlēmuma 2. panta 2. punktā noteikto trīs gadu robežvērtību attiecībā uz atsevišķiem nodarījumiem, piemēram, cilvēku tirdzniecību, bērnu seksuālu izmantošanu un bērnu pornogrāfiju;
17. aicina Komisiju precizēt jautājumu par nodarījumiem, kas izdarīti papildus vai ir saistīti ar galvenajiem nodarījumiem, kuri atbilst EAO robežvērtībai, piemēram, apsverot

iespēju atjaunināt EAO rokasgrāmatu vai, iespējams, izmantojot ES instrumentus krimināltiesību saskaņošanas jomā, tostarp norādes par EAO piemērošanu dalībvalstīs šajā sakarā; šajā sakarībā atgādina, ka EAO nereglamentē nodošanu par papildus izdarītiem vai saistītiem nodarījumiem un ka varētu piemērot specialitātes noteikumu, kas liegta izsniegšanas dalībvalstij veikt kriminālvajāšanu par šādiem nodarījumiem;

18. uzsver, ka ir svarīgi precīzāk definēt EAO procedūrās iesaistīto valsts iestāžu un ES struktūru pienākumus un kompetences un nodrošināt, lai tās būtu specializētas un tām būtu praktiska pieredze; apstiprina, ka izpildes iestādes plašā rīcības brīvība tiek uzskatīta par nesavienojamu ar savstarpējas atzīšanas principu vai pat ir pretrunā ar to, izņemot neatzīšanas iemeslus, kas noteikti EAO pamatlēmuma 3. un 4. pantā un kā to skaidrojusi EST; uzskata, ka ikvienā EAO pamatlēmuma pārskatīšanā ir jāparedz procedūra, saskaņā ar kuru izsniegšanas dalībvalsts tiesnesis, tiesa, izmeklēšanas tiesnesis vai prokurors saskaņā ar EST judikatūru vajadzības gadījumā var apstiprināt EAO, lai novērstu jēdziena “tiesu iestāde” atšķirīgo interpretāciju; uzskata, ka, ja var nodrošināt juridisko noteiktību attiecībā uz nodarījumiem, kas nepārprotami atbilst abpusējas sodāmības definīcijai, un nodarījumiem, kas neatbilst definīcijai, būtu jāierobežo rīcības brīvība abpusējas sodāmības gadījumos; apstiprina, ka tiesiskuma, pamattiesību, ieslodzījuma apstākļu un praktizējošā speciālista zināšanu par citām tiesību sistēmām uzlabošana palīdzēs stiprināt savstarpējo uzticēšanos un savstarpēju atzīšanu;
19. aicina Komisiju turpināt izvērtēt EAO un citu tiesiskās sadarbības instrumentu transponēšanu un vajadzības gadījumā sākt pārkāpuma procedūru;
20. aicina dalībvalstis laikus un pienācīgi īstenot EAO, attiecīgos EST nolēmumus par EAO un citus juridiskos instrumentus krimināllietās; uzsver, ka tādi instrumenti kā Pamatlēmums 2008/909/TI par ieslodzīto nodošanu, Pamatlēmums 2008/947/TI par probāciju un alternatīvām sankcijām, EIR, Eiropas uzraudzības rīkojums, Eiropas Konvencija par tiesvedības nodošanu krimināllietās¹ gan papildina EAO, gan nodrošina tam noderīgas un mazāk ierobežojošas alternatīvas; uzsver, ka EAO būtu jāizmanto tikai tad, ja ir izsmeltas visas pārējās alternatīvās iespējas, un ka valstīm nevajadzētu izmantot EAO situācijās, kad mazāk ierobežojoši pasākumi radītu tādus pašus rezultātus, piemēram, uzklauššanas ar videokonferences vai ar to saistītu instrumentu palīdzību; mudina dalībvalstu iestādes, ja iespējams, EAO izsniegšanas vietā izmantot šādus alternatīvus instrumentus;
21. aicina dalībvalstis nodrošināt, ka tiesu iestādes var izdot rīkojumu par pieejamām aizturēšanas un piespiedu līdzekļu alternatīvām EAO procesā, jo īpaši, ja persona piekrīt nodošanai, ja vien atteikums nav nepieciešams un pamatots;
22. konstatē Komisijas bažas raisošo ziņojumu par Direktīvas 2013/48/ES; mudina Komisiju turpināt novērtēt, kā dalībvalstis ievēro direktīvu, un veikt atbilstīgus pasākumus, tostarp pienākumu neizpildes procedūras, lai nodrošinātu atbilstību direktīvas noteikumiem; mudina Komisiju pastiprināt centienus, lai nodrošinātu, ka tiek pilnībā īstenotas visas direktīvas par procesuālajām garantijām, lai nodrošinātu, ka pieprasītās personas pārrobežu tiesvedībā izmanto efektīvu aizsardzību; mudina Komisiju apsvērt iespēju veikt pasākumus, ņemot vērā to, ka nav pienācīgi īstenots Komisijas 2013. gada 27. novembra ieteikums par procesuālajām garantijām

¹ Eiropas Padomes Līgums Nr. 073, 1972. gada 15. maijs.

neaizsargātām personām, kas ir aizdomās turētās vai apsūdzētās personas kriminālprocesā¹, jo īpaši attiecībā uz neaizsargātiem pieaugušajiem;

23. aicina dalībvalstis nodrošināt EAO valodu režīmu elastību un šajā sakarībā izstrādāt un piemērot vienotu praksi, vienlaikus atbalstot personu tiesības uz mutisku un rakstisku tulkojumu kriminālprocesā saskaņā ar Direktīvu 2010/64/ES; šajā sakarībā aicina dalībvalstis ieviest nepieciešamos mehānismus, lai izvairītos no kavējumiem vai šķēršļiem; pauž nožēlu par to, ka ECTK Pamatlēmumā nav noteikti tulkoto EAO nosūtīšanas termiņi;
24. aicina Komisiju nodrošināt termiņu vienādu piemērošanu un efektīvu uzraudzību;
25. aicina Komisiju nodrošināt pietiekamu finansējumu *Eurojust* un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam (*EJN*), lai šīs struktūras varētu sekmēt un koordinēt EAO; pauž nožēlu par to, ka Komisijas pašreizējās budžeta apropriācijas *Eurojust* ir nepietiekamas, ņemot vērā problēmas, ar kurām aģentūra saskaras saistībā ar pastāvīgi pieaugošo lietu skaitu, un to, ka tās ir izraisījušas finansējuma stagnāciju, neraugoties uz pieaugošo darba slodzi; norāda, ka ir svarīgi, lai *Eurojust* budžets atbilstu aģentūras uzdevumiem un prioritātēm, lai tā varētu pildīt savas pilnvaras; atkārtoti aicina izveidot īpašu EAO tiesu iestāžu tīklu;
26. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt pienācīgu finansējumu juridiskajai palīdzībai personām, uz kurām attiecas EAO procedūras, tostarp juridiskajai palīdzībai gan izsniegšanas, gan izpildes dalībvalstī, pirms tiek norīkota nodošana, finansējumu atbilstīgi kvalificētiem tulkotājiem un tulkotājiem, īpašu apmācību par EAO praktizējošiem speciālistiem, tostarp policijai, prokuroriem, tiesu un aizstāvības juristiem, jo īpaši tādās jomās kā EAO pamattiesību aspekti, proporcionalitātes novērtējums un alternatīvi pasākumi aizturēšanai, pārstāvība EAO lietās, kā arī attiecībā uz EST iepriekšēju nolēmumu pieprasīšanas procedūru un garantiju saņemšanu no citu dalībvalstu iestādēm; uzsver Eiropas Tiesiskās apmācības tīkla (*EJTN*) programmu, piemēram, EAO simulāciju un valodu apmācības, vērtību; uzsver, ka, lai nodrošinātu pušu procesuālo tiesību vienlīdzību, juristiem vajadzētu būt pieejamai mērķtiecīgai, pieejamai un cenas ziņā pieejamai apmācībai; aicina Komisiju popularizēt un veicināt šādu tehnoloģiju izmantošanu;
27. aicina Komisiju sadarbībā ar dalībvalstīm atbalstīt un galu galā turpināt pilnveidot *EJTN* un esošās valstu tiesu iestāžu apmācības platformas un vajadzības gadījumā izveidot papildu apmācības platformu ekspertiem un praktizējošiem speciālistiem par savstarpējas atzīšanas instrumentiem, tostarp EAO; apstiprina, ka minētajai platformai ir jāsniedz viņiem zināšanas par instrumentu ciešo savstarpējo saistību, tostarp par kopēju pieredzes apmaiņas telpu;
28. konstatē, ka iestāžu sadarbību, tostarp pamattiesību ievērošanu, var uzlabot, izmantojot drošas tehnoloģijas un digitalizāciju; atzinīgi vērtē ES Pamattiesību aģentūras (FRA) izveidoto datubāzi par apstākļiem aizturēšanas iestādēs, prasa izveidot centralizētu datubāzi, kurā būtu informācija par valstu judikatūru attiecībā uz EAO pieteikumiem (tāpat kā citās ES tiesību jomās)²; uzskata, ka īpaša publiska EAO advokātu datubāze

¹ OV C 378, 24.12.2013., 8. lpp.

² Sk. EPRS 2020. gada jūnija Eiropas īstenošanas novērtējumu par EAO.

varētu palīdzēt garantēt tiesības uz advokāta palīdzību;

29. aicina regulāri pārskatīt neizpildītos EAO un apsvērt, vai tie kopā ar attiecīgajiem Šengenas Informācijas sistēmas II (*SIS II*) un Interpola brīdinājumiem būtu jāatsauc; turklāt prasa atsaukt EAO un attiecīgos *SIS II* un Interpola brīdinājumus, ja EAO ir atteikts, pamatojoties uz obligātiem iemesliem, piemēram, *ne bis in idem* principu;
30. aicina Komisiju ņemt vērā valstu parlamentu atzinumus saskaņā ar LES 2. protokolu, ja tā nolemj ierosināt tiesību aktus ES krimināltiesību jomā, jo to dalība nodrošina pārbaudi par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu ES krimināltiesībās;

Ieteikumi par pamattiesībām

31. aicina dalībvalstis ievērot no LES 2. panta izrietošos pienākumus (cilvēka cieņa, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, tiesiskums un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības); uzsver, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka ikvienai personai, tostarp noziedzīgos nodarījumos cietušajiem vai EAO pieprasītajām personām, kuru tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesību aktos, ir pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saskaņā ar Hartas 47. pantu un EST iedibināto judikatūru; uzsver, ka šādam tiesiskās aizsardzības līdzeklim, vienlaikus ievērojot tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ir jāatbilst piemērojamajā savstarpējās atzīšanas instrumentā norādītajam termiņam vai, ja skaidrs termiņš nav norādīts, tas ir jānodrošina pietiekami savlaicīgi, lai garantētu, ka netiek apdraudēts savstarpējās atzīšanas procesa mērķis;
32. norāda, ka, lai gan LES 7. panta 1. punkts var ietekmēt savstarpējo atzīšanu, saskaņā ar esošo ES Tiesas judikatūru izpildiestādei katrā konkrētā gadījumā ir jāizvērtē, vai ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pēc nodošanas pastāv attiecīgās personas pamattiesību pārkāpšanas risks; uzsver, ka LES 7. panta 1. un 2. punkta piemērošana nenozīmē automātisku neatzīšanu, ņemot vērā to, cik svarīga ir sadarbība krimināllietās un visas ES tiesu iestāžu sadarbības sistēmas darbība; uzsver *Eurojust* nozīmi, palīdzot dalībvalstīm izdot vai izpildīt rīkojumus šajā sakarā, lai palielinātu uzticēšanos un savstarpēju uzticēšanos; tādēļ iesaka ieviest piesardzības pasākumu sistēmu, tostarp apturēt instrumenta darbību, lai atbalstītu sniegtās garantijas, vienlaikus veicinot uzticēšanos un savstarpēju atzīšanu starp dalībvalstīm;
33. uzsver saikni starp apcietinājuma apstākļiem un EAO pasākumiem un atgādina dalībvalstīm, ka ECTK 3. pants un attiecīgā judikatūra uzliek dalībvalstīm ne tikai negatīvus, bet arī pozitīvus pienākumus, pieprasot tām nodrošināt, lai ieslodzījuma apstākļi atbilstu cilvēka cieņai un lai tiesību pārkāpumu gadījumā tiktu veikta rūpīga un efektīva izmeklēšana; aicina Komisiju izpētīt Savienības līmenī pieejamos juridiskos un finanšu līdzekļus, lai uzlabotu aizturēšanas standartus;
34. pauž bažas par ieslodzījuma vietu apstākļiem dažās dalībvalstīs; Šajā sakarībā atzinīgi vērtē jauno FRA datubāzi par apstākļiem aizturēšanas iestādēs¹ un uzskata to par pirmo pozitīvo soli ceļā uz labāku kopīgu novērtējumu par apstākļiem cietumos ES;

¹ FRA datubāze par apstākļiem aizturēšanas iestādēs 2015–2019, <https://fra.europa.eu/en/databases/criminal-detention/criminal-detention/home>

35. atkārtoti aicina¹ dalībvalstis uzlabot nepilnīgos apstākļus cietumos; aicina Komisiju pilnībā izmantot iespēju finansēt aizturēšanas centru modernizāciju, izmantojot ES struktūrfondus; šajā sakarībā atgādina, ka savos 2018. gada secinājumos par savstarpējas atzīšanas veicināšanu, uzlabojot savstarpējo uzticēšanos², Padome arī aicināja Komisiju veicināt ES līdzekļu izmantošanu, lai atbalstītu dalībvalstis nepietiekamu ieslodzījuma apstākļu problēmas risināšanā;
36. atgādina, cik svarīgs ir ES demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību mehānisms iespējama tiesību akta priekšlikuma veidā, kas pamatots uz iestāžu nolīgumu, kurā būtu ietverts ikgadējs neatkarīgs un uz pierādījumiem balstīts pārskats, kas novērtē visu ES dalībvalstu atbilstību LES 2. pantam, kā arī konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem, lai starp dalībvalstīm varētu uzlabot savstarpējo atzīšanu; norāda, ka ES demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību mehānisms būtu svarīgs instruments, kas palīdzētu veidot spēcīgāku savstarpējo uzticēšanos starp dalībvalstīm EAO pamatlēmuma piemērošanas kontekstā;
37. aicina Komisiju pētīt, vai ir iespējams papildināt instrumentus par procesuālajām tiesībām, piemēram, par pierādījumu pieņemamību un ieslodzījuma vietu apstākļiem pirmstiesas aizturēšanā, jo īpaši pamatojoties uz Eiropas Padomes standartiem vai tos pārsniedzot, tostarp attiecībā uz pirmstiesas apcietinājuma termiņiem; norāda, ka Komisijai būtu jācenšas panākt visaugstākos standartus, vienlaikus ievērojot subsidiaritātes un proporcionalitātes principus; uzskata, ka minimālo standartu neesamība attiecībā uz apstākļiem cietumos un pirmstiesas apcietinājumu ES līmenī, pirmstiesas apcietinājuma izmantošanas ierobežošana līdz galējam līdzeklim un alternatīvu izskatīšana apvienojumā ar pienācīgu novērtējuma trūkumu par to, vai lietas ir gatavas tiesai, var novest pie tā, ka aizdomās turētie un apsūdzētie pirmstiesas apcietinājumā pavada nepamatotus un pārmērīgus laikposmus; atgādina, ka Covid-19 pandēmija šo situāciju ir vēl vairāk saasinājusi; aicina Komisiju sasniegt ES minimuma standartus, jo īpaši attiecībā uz kriminālprocesuālajiem aizsardzības līdzekļiem un apcietinājuma un ieslodzījuma apstākļiem, kā arī stiprināt informācijas instrumentus valstu izpildiestādēm par pirmstiesas apcietinājuma un ieslodzījuma apstākļiem katrā dalībvalstī;
38. uzsver, ka nav mehānisma, kas nodrošinātu pienācīgu uzraudzību attiecībā uz garantijām, ko sniedz izsniegšanas tiesu iestādes pēc nodošanas; prasa Komisijai izpētīt iespējamus pasākumus šajā virzienā;
39. aicina Komisiju cita starpā sniegt novērtējumu par atbilstību *ne bis in idem* principam, veikt samērīguma pārbaudi attiecībā uz EAO izdošanu, pamatojoties uz visiem būtiskajiem faktoriem un apstākļiem, piemēram, nodarījuma smagumu, to, vai lieta ir gatava iztiesāšanai, ietekmi uz pieprasītās personas tiesībām, ietekmi uz izmaksām un piemērotu, mazāk ierobežojošu alternatīvu pasākumu pieejamību, standartizētu konsultāciju procedūru, saskaņā ar kuru kompetentās iestādes izsniegšanas un izpildes dalībvalstī var apmainīties ar informāciju par EAO izpildi, jo īpaši attiecībā uz samērīgumu, lietas gatavību iztiesāšanai un jurisdikcijas konfliktiem, ka arī pārskatu par iespējamām likumdošanas darbībām saskaņā ar LESD 82. panta 1. punktu;

¹ Eiropas Parlamenta 2017. gada 5. oktobra rezolūcija par brīvības atņemšanas iestāžu sistēmu un apstākļiem šajās iestādēs, OV C 346, 27.9.2018., 94. lpp.

² OV C 449, 13.12.2018., 6. lpp.

40. aicina dalībvalstis ratificēt ANO Konvencijas pret spīdzināšanu fakultatīvo protokolu;
41. norāda, ka trūkumi tiesu iestāžu sadarbības jomā, tostarp trūkumi saistībā ar EAO, var būt pretrunā cietušo personu interesēm un radīt to, ka cietušajām personām tiek liegta pieejamība tiesu iestādēm un netiek nodrošināta aizsardzība; uzsver, ka nesodāmība tiesu iestāžu sadarbības nepilnību dēļ var ļoti būtiski un negatīvi ietekmēt tiesiskumu, tiesu sistēmas un sabiedrības uzticēšanos iestādēm, kā arī ietekmēt cietušās personas un sabiedrību kopumā;
42. uzsver, ka, pamatojoties uz FRA informāciju, apsūdzētajiem sniegtā informācija par viņu procesuālajām tiesībām kriminālprocesā atšķiras gan darbības jomas ziņā, gan veida, kādā tā tiek nodota, ziņā; aicina dalībvalstis ieviest aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu, ka personas tiek efektīvi informētas par savām procesuālajām tiesībām, tiklīdz tās tiek turētas aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;
43. norāda uz ECT standartiem, kā arī prasībām, kas noteiktas Direktīvā 2013/48/ES par tiesībām uz advokāta palīdzību un Direktīvā 2010/64/ES par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu; atgādina, ka pienācīga laika nodrošināšana lietas sagatavošanai un pilnīga un ātra piekļuve lietas materiāliem uzlabotu pārstāvības kvalitāti; uzsver, ka, ņemot vērā EAO tiesvedības pārrobežu raksturu, kad tiesvedībā bieži iesaistīti atbildētāji, kas nerunā izpildes dalībvalsts valodā, piekļuves nodrošināšana mutiskās tulkošanas pakalpojumiem tiesvedības sākumposmā un jo īpaši saziņas ar advokātiem veicināšana ir būtiska taisnīgas tiesvedības garantija un prasība saskaņā ar Direktīvu 2010/64/ES; mudina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, ka gan tiesību aktos, gan praksē tiek garantētas tiesības uz advokāta pieejamību un juridisko palīdzību gan izsniegšanas, gan izpildes dalībvalstīs;

Saskaņots EAO tiesiskais regulējums

44. apgalvo, ka EAO ir efektīvs; tomēr uzskata, ka galvenie jautājumi saistībā ar EAO ir saistīti ar tā saskaņotību un efektivitāti, kur ir iespējami uzlabojumi, pat ja ir izvirzīti ierobežoti jautājumi par atbilstību ES vērtībām un pamattiesībām;
45. aicina Komisiju nodrošināt saskaņotu savstarpējas atzīšanas politiku, kurā būtu ņemta vērā ES Tiesas judikatūra, pašreizējais dalībvalstu krimināltiesību un procedūru saskaņošanas līmenis un Hartā atzītās pamattiesības;
46. aicina Komisiju veikt dažādu tādu gadījumu analīzi, kuros tikuši izmantoti savstarpējas atzīšanas instrumenti, lai novērstu novirzes un nodrošinātu šo instrumentu koordinēšanu un pareizu mijiedarbību starp tiem; jo īpaši mudina novērot instrumenta praktisko īstenošanu dažādās valstīs, lai noteiktu labu praksi, kas ļauj lielā mērā ievērot atsevišķu valstu izdotos orderus, kā arī īpašas grūtības, ar kurām nākas saskarties gadījumos, kad EAO neievērošanas līmenis ir īpaši augsts;
47. apgalvo, ka konstatētie saskaņotības jautājumi, kas saistīti ar EAO pamatlēmuma īstenošanu, ir jāatrisina, veicot praktiskus pasākumus (speciālistu apmācība), izstrādājot ieteikuma tiesības (rokasgrāmatas un ieteikumi), kā arī ļoti mērķtiecīgus tiesību aktus (tiesu iestādes definīcija, *ne bis in idem* princips, pamattiesības utt.) un, otrkārt, izmantojot līdzekļus, ko uzskata par nepieciešamiem, ņemot vērā savstarpējās izvērtēšanas devīto kārtu, lai papildinātu mērķtiecīgus tiesību aktus (pirmstiesas apcietinājums); uzskata, ka Komisijai būtu jāstrādā, lai panāktu EAO pilnīgu un pareizu

īstenošanu visās dalībvalstīs, ņemot vērā ES Tiesas judikatūru;

48. iesaka vidējā termiņā sekmēt ES tiesu iestāžu sadarbības kodeksu krimināllietās, kurā sistemātiski tiktu apkopoti spēkā esošie tiesību akti, lai nodrošinātu juridisko noteiktību un dažādo ES instrumentu saskaņotību;

Brexit

49. aicina Komisiju turpināt sarunas ar Apvienoto Karalisti, lai saglabātu ES standartus attiecībā uz aizdomās turēto un apsūdzēto personu procesuālajām tiesībām un pamattiesībām; pauž bažas par to, ka rezultāti, kas Apvienotajā Karalistē sasniegti kopš EAO ieviešanas, varētu krasi mainīties;

o

o o

50. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.